Datum		
20 april 2021		
Onderwerp	Uw kenmerk	Aantal bijlagen
Visie landbouw Oss	-	4

Wat adviseert het college te besluiten?

1. *In te stemmen met de visie "De toekomst van de landbouw in Oss".*
2. *Kennis te nemen van het memo met het antwoord op de motie Proactieve rol Oss in agrarische transitie.*
3. *Ermee in te stemmen dat invulling van scenario 1 (te weten structurele uitbreiding met 2 fte op korte termijn,* om *conform de visie onze huidige rechtmatige en presterende rol adequaat in te vullen) wordt aangehouden tot de besluitvorming over de begroting 2022-2025.*
4. *Aan te geven hoe de gemeenteraad aankijkt tegen de geschetste scenario's 2 (Uitvoering van de visie en berekend zijn op de piek aan aanvragen in de komende jaren) en 3 (Proactief benaderen van individuele agrariërs) als input voor de latere integrale afwegingen in de kadernota en meerjarenbegroting.*

Wat is de aanleiding voor dit advies?

De agrarische sector bevindt zich in een ingrijpende en complexe transitie die tot veel hectiek leidt en waarbij partijen scherp tegenover elkaar staan. De media berichten hier bijna dagelijks over. Des te noodzakelijker is het dat wij een helder en door de gemeenteraad gedragen afwegingskader hebben voor allerlei zaken die op ons afkomen. Dit geeft richting aan onze eigen bestuurlijke en ambtelijke inzet. En dat helpt om de verwachtingen van de sector, de stakeholders en de buitenwacht goed te managen.

Vanuit economisch perspectief behandelen wij de agrarische sector zoals onze andere belangrijke sectoren. Toch is onze rol met betrekking tot de agrarische sector anders. De agrarische sector is onderwerp van veel regelgeving vanuit EU, Rijk en Provincie, die bovendien sterk in beweging is. Als gemeente hebben wij hiermee te maken en zijn wij belast met uitvoeringstaken. De maatschappelijke beleving is groot. En de agrarische sector is sterk verweven met andere grote opgaven zoals klimaat, biodiversiteit en landgebruik. Wat met name het gevolg is van de grondpositie, de ligging en de verwevenheid met natuurlijke kringlopen van de agrarische bedrijven. Dat is, naast de transitie en het sociaaleconomische belang, de aanleiding voor deze visie.

Sinds het bespreken van het opinievoorstel zijn er weer nieuwe ontwikkelingen. De ruimtelijke ontwikkeling van ons land is, gegeven de veelheid van opgaven in relatie tot de schaarse ruimte, een veel bediscussieerd onderwerp. De landbouw is hier nadrukkelijk onderdeel van. Ruim de helft van de totale oppervlakte en twee derde van het landoppervlakte van Nederland wordt voor de land- en tuinbouw gebruikt.
Landbouw was een veelbesproken thema in de 2e Kamerverkiezingen en dit is een belangrijk onderwerp bij de huidige kabinetsformatie. De provincie Noord-Brabant heeft opiniërend een eerste lijn voor haar beleidskader landbouw en voedsel in Provinciale Staten besproken op 8 april jl.. Wij zullen adequaat moeten inspelen op al deze ontwikkelingen.

Welk resultaat willen we bereiken?
In de Opiniecommissie van 8 oktober 2020 is van gedachten gewisseld over de opinienota en de hieraan ten grondslag liggende analyses en aanbevelingen. De analyse van de agrarische sector in Oss die met behulp van deskundigen is gemaakt, werd herkend. De inzet voor een gezond toekomstperspectief voor de agrarische sector in Oss werd breed gedragen. Over de invulling daarvan verschillen de accenten.
Dit is verwerkt in het visiedocument "*De toekomst van de landbouw in Oss* ". Centraal daarin staat de vraag welke rol wij voor ons als gemeente zien bij de transitie van de landbouw in Oss. De ontwikkelingen rondom vrijkomende agrarische bebouwing zijn verwoord in een separate Nota "Beleid voor vrijkomende agrarische bedrijven en bedrijfsbebouwing (VAB)'.

Op 25 februari 2021 is de landbouwvisie (opiniërend) en de nota VAB beleid in de Adviescommissie Ruimte besproken. De conclusies waren :

- dat de visie de goede analyse maakt,
- op hoofdlijnen kon de commissie zich vinden in de inhoudelijke uitgangspunten,

- het voorstel voor onze gemeentelijke rol was niet duidelijk genoeg waar het gaat om hoe we ons als gemeente proactief en faciliterend willen opstellen.

De nota VAB beleid is vastgesteld in de gemeenteraad.

Daarbij heeft de gemeenteraad de motie "proactieve rol Oss in agrarische transitie" aangenomen. De gemeenteraad geeft daarin aan dat een proactieve en faciliterende rol van de gemeente belangrijk is om de agrarische transitie vorm te geven. En draagt het college van B&W op inzicht te geven in wat die proactieve en faciliterende rol betekent, qua werkwijze, instrumenten en middelen.

De landbouwvisie is vooral bedoeld als een helder, door de gemeenteraad gedragen afwegingskader. Centraal daarin staat de rol die wij hebben bij de transitie die de agrarische sector doormaakt. Daarop zullen wij de personele capaciteit moeten inrichten. Ook vormt de visie het vertrekpunt voor ons gesprek met het veld, onze lobby en netwerken. Daarnaast wordt de visie vertaald in de Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied, waarin de ruimtelijke impact centraal staat en wordt afgewogen, en uiteindelijk het Omgevingsplan.

In bijlage 1 is de visie opgenomen. In bijlage 2 en 3 het advies en het achtergronddocument van onze adviseurs Poederoyen Compagnons en Schuttelaar & Partners. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van in de Opiniecommissie van 8 oktober gemaakte opmerkingen en de doorvertaling naar de visie.

Bijlage 5 is de uitwerking van de motie "proactieve rol Oss in agrarische transitie". Wij schetsen in dat memo drie scenario's met de consequenties daarvan voor de benodigde capaciteit en middelen:

1. Uitvoering van de visie 'De toekomst van de landbouw in Oss' in de huidige situatie,
2. Uitvoering van de visie en berekend zijn op de piek aan aanvragen in de komende jaren,
3. Proactief benaderen van individuele agrariërs.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1 Met deze visie geven wij invulling aan het Collegeprogramma en de motie van de gemeenteraad.

Zowel in het Collegeprogramma als in latere moties en gedachtewisselingen met de Raad is aangegeven dat het nodig is dat wij een visie hebben op de ontwikkelingen van de

landbouwsector in onze gemeente. De motie vraagt om nadere voorstellen met betrekking tot onze rolinvulling.

1.2 Hiermee geven wij het vervolg aan de opiniërende bespreking in de Opiniecommissie Ruimte van 8 oktober 2020
Het uitgangspunt dat de transitie primair een aangelegenheid is voor de sector met een actief ondersteunende rol voor ons als gemeente werd breed onderschreven. De input uit de Opiniecommissie hebben wij meegenomen in deze visie.

1.3 Een uitvoeringsprogramma maakt deel uit van de visie
Met het uitvoeringsprogramma geven we aan hoe we samen met de sector en onze stakeholders vervolgstappen gaan zetten als deze visie is vastgesteld.

4.1 Er komt de komende jaren veel op ons af
Het is nodig om af te wegen hoe we hetgeen op ons afkomt vanuit de transitie van de landbouw in de komende jaren gaan opvangen: capacitair en qua middelen. Dit is verwerkt in scenario 2. Voor de komende 10 jaar is er, bovenop de 2 fte van scenario 1, gemiddeld 7,5 fte extra nodig met een duidelijke piek in 2023. We verwachten in de komende jaren daarvoor leges te ontvangen ter grootte van gemiddeld 4,5 fte.

4.2. Een verdergaande op individuele agrariërs gerichte pro-actieve en faciliterende rol vraagt extra inzet: scenario 3.
In dit scenario gaan we verder dan in scenario 2. We nodigen alle individuele bedrijven uit voor een keukentafelgesprek. Centraal onderwerp is het toekomstperspectief van het bedrijf. We nemen als gemeente zo een sturende en trekkende rol in het realiseren van de landbouwtransitie en de koppeling met andere maatschappelijke opgaven. Dit vereist investering in lobby en netwerk maar ook in extra capaciteit en middelen: gemiddeld 2,5 fte bovenop scenario 1 en 2. Hier ontvangen we geen extra leges voor.

4.3. De keuze van de Raad met betrekking tot scenario's 2 en 3 wordt vertaald in de Kadernota en de meerjarenbegroting.
Afhankelijk van de besluitvorming over scenario 2 en 3 worden de daarvoor benodigde personele invulling en financiële consequenties meegewogen in de kadernota en meerjarenbegroting.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1 De ontwikkelingen binnen de agrarische sector zijn nog volop in beweging
Gelet op de dynamiek binnen de agrarische sector hebben wij gewacht met het agenderen van de visie. Zoals wij in de Nota aangeven, vinden wij het niet verstandig nog langer te wachten met onze positiebepaling. Wij denken met de gekozen invulling voldoende flexibiliteit in te bouwen om hierop adequaat mee te kunnen bewegen.

1.2 De thema's zoals in de visie benoemd, behoeven uitwerking
We kiezen ervoor in de visie de relevante thema's te benoemen zonder daar een hiërarchie aan te koppelen. Uitwerking vraagt maatwerk en een gebiedsgerichte, sectorgerichte en soms bedrijfsgerichte benadering. Daaruit ontstaan kansen om tot goede, gecombineerde oplossingen te komen.

3.1 Voor adequate uitvoering van de visie zijn op korte termijn extra middelen nodig
We zien het laatste jaar al een duidelijke toename van het aantal vragen en aanvragen. Ook willen we een inhaalslag maken met het intrekken van vergunningen van al gestopte agrariërs. Het lukt de afdeling RO en VTH niet die met de gewenste snelheid af te handelen. Daarvoor is in totaal 1 fte extra capaciteit nodig. Daarnaast is het vanuit de ambitie in de adviesnota nodig om snel een beleidsregisseur/ambassadeur aan te stellen die zorgt voor proactieve inbreng in agrarische netwerken en die innovaties in Oss stimuleert. Hiermee zouden we al een proactieve toevoeging aan onze huidige rol en de stimulering van ontwikkelingen doen.
Om de werklast aan te kunnen en de basis op orde te houden, is uitbreiding noodzakelijk. Zolang dit niet is ingevuld, kunnen we hier beleidsmatig en in de uitvoering geen invulling aan geven. Dat betekent dat we ons moeten beperken in onze rol in het netwerk en dat kan in individuele situaties tot problemen leiden binnen onze afdelingen RO en VTH. Agrariërs, met name degenen die willen stoppen, komen sneller en meer met aanvragen dan wij hadden ingeschat. De complexiteit is vaak groot en we hebben te maken met wettelijke deadlines.

Waar moeten we rekening mee houden?
a. Financiën
In de visie en het bijgevoegde memo naar aanleiding van de motie doen we, na de discussie in de opiniecommissie en de motie van de gemeenteraad, het voorstel om de organisatie aan te passen aan de ambitie en rol die wij willen vervullen.

In bijgevoegd memo zijn 3 mogelijke scenario's opgenomen voor de rol die wij als gemeente willen innemen. Zij hebben uiteenlopende consequenties voor capaciteit en middelen.

Ondanks de urgentie van scenario 1 stellen we voor de uitbreiding met 2 fte nu niet in te vullen maar integraal mee te wegen in de kadernota en meerjarenbegroting 2022 – 2025. Datzelfde geldt voor de door de Raad uit te spreken richting aan de hand van de scenario's 2 en 3.

b. Communicatie
Bij de totstandkoming van de visie is uitgebreid gesproken met stakeholders. Wij informeren deze partijen actief over de genomen besluiten.
Bij de uitwerking van het uitvoeringsprogramma worden de stakeholders betrokken. We richten een breed overlegplatform in waarin boeren, lokaal actieve ketenpartijen en omgeving met elkaar praten over ontwikkelingen en we verkennen samen met de sector en de keten het oprichten van themagerichte sectortafels.

c. Uitvoering
Na vaststelling van de visie gaan we aan de slag met het uitwerken van het uitvoeringsprogramma.

d. Overlegd met
De opinienota is besproken met de provincie en ZLTO.

Samenvatting
De dynamiek binnen en rond de agrarische sector in transitie, is groot. Als gemeente hebben wij daarin diverse rollen. Het is voor de agrariërs in onze gemeente, voor de vele stakeholders en voor onze interne organisatie belangrijk dat helder is wat er in onze gemeente speelt en welke rol wij daarin voor onszelf zien. Daarom hebben we een visie met een uitvoeringsprogramma opgesteld.
Onze ambitie is een sterke, toekomstbestendige agrarische sector in Oss. Op basis van een economisch volhoudbaar model dat ecologisch verantwoord is en voldoende politiek-maatschappelijk draagvlak heeft. Binnen die context ondersteunen wij de transitie van de landbouw in onze gemeente en regio.
In reactie op de motie "proactieve rol Oss in de agrarische transitie" van de gemeenteraad worden 3 scenario's geschetst die uiteenlopende consequenties hebben voor capaciteit en financiële middelen. Voorgesteld wordt de benodigde extra inzet mee te wegen in de Kadernota en meerjarenbegroting.